

Katarzyna Goldmann, Tomasz Zimnicki

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
e-mails: goldmann@econ.umk.pl; zimnicki@umk.pl

**WYKORZYSTANIE NARZĘDZI ANALIZY FINANSOWEJ
W BADANIU ZAGROŻENIA KONTYNUACJI
DZIAŁALNOŚCI SPÓŁEK
NOTOWANYCH NA NEWCONNECT**

**USE OF FINANCIAL ANALYSIS TOOLS
IN EXAMINING THE RISK OF GOING CONCERN
OF COMPANIES LISTED ON NEWCONNECT**

DOI: 10.15611/pn.2017.478.18

JEL Classification: M420

Streszczenie: Jednostki gospodarcze we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego stwierdzają, czy zasada kontynuacji działalności została zachowana. W przypadku większych podmiotów stwierdzenie to musi zostać zweryfikowane przez biegłych rewidentów, którzy powinni wykorzystać do tego narzędzia analizy finansowej – analizę wstępną i wskaźnikową. Artykuł prezentuje wyniki badań w zakresie zastosowania tych narzędzi przez biegłych rewidentów przy ocenie zagrożenia kontynuacji działalności. Badaniu poddano roczne raporty okresowe za rok 2014 spółek notowanych na NewConnect, z których wynika, że użycie narzędzi zarówno analizy wstępnej, jak i wskaźnikowej jest zaskakująco niskie.

Słowa kluczowe: sprawozdanie finansowe, kontynuacja działalności, analiza wstępna, analiza wskaźnikowa.

Summary: In the financial statement introduction companies make a statement if going concern principle is maintained. In the case of bigger companies this statement must be verified by auditors. They should use the tools of financial analysis – preliminary analysis and ratio analysis. The article presents the research results in the field of use of these tools by auditors to evaluate the fulfillment of going concern principle. The research is based on annual reports for 2014 of companies listed on NewConnect, which shows the use of these tools is surprisingly low. This applies to both preliminary analysis and ratio analysis.

Keywords: financial statement, going concern, preliminary analysis, ratio analysis.

1. Wstęp

Jednostki gospodarcze we wprowadzeniu do sprawozdania finansowego stwierdzają, czy zasada kontynuacji działalności została zachowana. Zasada ta zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o rachunkowości oznacza, że jednostka będzie kontynuowała w dającej się przewidzieć przyszłości działalność w niezmienionym istotnie zakresie [Ustawa z 29 września 1994]. Stwierdzenie to w przypadku większych podmiotów gospodarczych musi zostać zweryfikowane przez niezależnego eksperta – biegłego rewidenta, w trakcie badania sprawozdania finansowego. Potwierdza to zapis art. 65 ust. 5 pkt. 7 tejże ustawy, gdzie stwierdza się, że raport uzupełniający opinię biegłego rewidenta powinien przedstawiać sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy jednostki, ze wskazaniem na zjawiska, które w porównaniu z poprzednimi okresami sprawozdawczymi w istotny sposób wpływają negatywnie na tę sytuację, a zwłaszcza zagrażają kontynuowaniu działalności przez jednostkę [Ustawa z 29 września 1994]. Według B. Micherdy [2009] we współczesnym świecie gospodarczym zaistniała potrzeba wyraźnego akcentowania zasady kontynuacji działalności. Krajowe Standardy Rewizji Finansowej obowiązujące do końca roku 2015 r. nie wyróżniały symptomów zagrożenia kontynuacji działalności, dlatego też biegli rewidentzi odwoływali się do zapisów Międzynarodowych Standardów Rewizji Finansowej (MSRF), w szczególności MSRF 570 „Kontynuacja działalności”. Wskazywał on trzy rodzaje symptomów: finansowe, operacyjne i pozostałe, które biegły powinien rozważyć [MSRF 570]. Za najważniejsze uznaje się symptomy finansowe, a podstawowym narzędziem wykorzystywanym do ich identyfikacji przez biegłego rewidenta jest analiza finansowa.

Pomimo że prezentacja i ocena wielkości bezwzględnych oraz wskaźników w badaniu sprawozdania finansowego jest usankcjonowana, to zakres stosowanych narzędzi analizy finansowej zależy od biegłego rewidenta. Celem artykułu jest ocena wykorzystania narzędzi analizy finansowej przez biegłych rewidentów w badaniu zagrożenia kontynuacji działalności jednostek notowanych na NewConnect.

2. Metodyka badania

W literaturze przedmiotu z zakresu wykorzystania analizy finansowej w latach poprzednich były prowadzone następujące badania:

1. D. Krzywdą i M. Schroeder [2007] – badania przeprowadzone w 2005 r., które dotyczyły 215 raportów spółek notowanych na WGPW i wskazywały na zróżnicowanie zawartości raportów w zależności od ich autora – danej firmy audytorskiej.

2. W. Skoczylas i P. Waśniewski [2014] – analiza 21 raportów z badania skonsolidowanych sprawozdań finansowych największych spółek giełdowych, przeprowadzona w 2014 r., której celem była ocena zakresu wykorzystania wskaźników finansowych, ich poprawności wyliczenia oraz interpretacji. Badanie potwierdziło użycie wskaźników absolutnych i relatywnych przy formułowaniu opinii o kontynuacji

działalności przedsiębiorstwa, jednakże przedstawione wielkości badanych wskaźników i ocena w czasie nie są wystarczające, a często sama konstrukcja wskaźników niedoprecyzowana.

3. M. Ciechan-Kujawa i K. Goldmann [2016] – przeprowadzone w 2015 r. badanie ankietowe 184 jednostek w zakresie wykorzystania elementów analizy finansowej w praktyce firm audytorskich i jednostek gospodarczych w Polsce. Większość ankietowanych bardzo nisko oceniła użyteczność analizy sporządzanej przez biegłych, której albo w ogóle nie użyto do analizy ryzyka działalności, albo uzupełniają ją dodatkowo własnymi analizami. Według auterek jest to wynik różnorodności podejść audytorów, który nie wynika z dostosowania narzędzi analizy do specyfiki działalności danego podmiotu, ale ze standardów stosowanych w danej jednostce audytorskiej.

Zakres wykorzystania narzędzi analizy finansowej przez biegłych rewidentów przy ocenie zagrożenia kontynuacji działalności wydaje się mocno zróżnicowany i niewystarczający. W celu weryfikacji zakresu wykorzystania tych narzędzi badaniu poddano roczne raporty okresowe za rok 2014 jednostek gospodarczych notowanych na zorganizowanym rynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, prowadzonym poza rynkiem regulowanym w formule alternatywnego systemu obrotu – NewConnect. Pierwotną zbiorowość stanowiły wszystkie jednostki notowane na rynku NewConnect w roku 2014. Liczyła ona 428 podmiotów. Ze względu na brak dostępu do raportów okresowych kilku jednostek ostateczna zbiorowość zmniejszyła się do 411 podmiotów.

Analizie poddano wykorzystanie narzędzi analizy finansowej, do której zaliczono analizę wstępną i wskaźnikową. W ramach pierwszej z nich badaniu poddano analizę wstępną bilansu, rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych z podziałem na analizę pionową i poziomą. Sprawdzone, dla ilu okresów przeprowadzono analizę w tych obszarach, zakładając, że biegły rewident dysponuje danymi za trzy okresy. W przypadku drugiej zbadano analizę płynności, zadłużenia, sprawności działania i rentowności. Przyjęto założenie, że liczba dostępnych okresów jest taka sama jak w analizie wstępnej. W zależności od obszaru analizy wskaźnikowej określono minimalną liczbę wskaźników niezbędnych przy badaniu zagrożenia kontynuacji działalności. W ramach podsumowania analizy wskaźnikowej zbadano również wykorzystanie modeli dyskryminacyjnych.

3. Wykorzystanie narzędzi analizy wstępnej

Z przeprowadzonego badania w zakresie analizy pionowej bilansu (tab. 1) wynika, że biegli rewidenci zastosowali ją w 84% badanych jednostek. Wydaje się to relatywnie niskim poziomem, ponieważ analiza ta jest podstawowym narzędziem analizy finansowej. Należałoby oczekiwać jej pełnego wykorzystania. Analiza pionowa bilansu w zakresie aktywów i pasywów nie wykazuje istotnych różnic. Natomiast średnia liczba analizowanych okresów wyniosła 2,09, co również wydaje się niepełnym użyciem

Tabela 1. Wykorzystanie narzędzi analizy pionowej bilansu

Wyszczególnienie	Analiza pionowa		W obszarze aktywów		W obszarze pasywów		Liczba analizowanych okresów			
	tak	nie	tak	nie	tak	nie	średnia	1	2	3
Liczba jednostek	345	66	345	66	342	69	2,09	22	133	190
Procent jednostek	84	16	84	16	83	17		5	32	46

Źródło: opracowanie własne.

dostępnych danych, gdyż biegły dysponuje danymi za trzy okresy sprawozdawcze. Analizy w tym zakresie dokonano tylko w 46% badanych jednostek.

Poziom zastosowania analizy poziomej bilansu był jeszcze niższy i wyniósł 67% (tab. 2). Ze względu na analizowane obszary nie stwierdzono istotnych różnic. Średnia liczba analizowanych okresów w stosunku do analizy pionowej uległa zmniejszeniu do poziomu 1,63, a analizy dla trzech okresów dokonano tylko w 28% badanych jednostek.

Tabela 2. Wykorzystanie narzędzi analizy poziomej bilansu

Wyszczególnienie	Analiza pozioma		W obszarze aktywów		W obszarze pasywów		Liczba analizowanych okresów		
	tak	nie	tak	nie	tak	nie	średnia	2	3
Liczba jednostek	276	135	275	136	274	137	1,63	162	114
Procent jednostek	67	33	67	33	67	33		39	28

Źródło: opracowanie własne.

Z badania analizy pionowej rachunku zysków i strat, której wyniki przedstawione zostały w tabeli 3, wynika, że biegli rewidenci zastosowali ją w 64% badanych jednostek. Poziom ten jest jeszcze niższy niż w przypadku analizy pionowej bilansu. Analiza pionowa rachunku zysków i strat w zakresie przychodów i kosztów nie wykazała istotnych różnic. Natomiast średnia liczba analizowanych okresów wyniosła 1,63 i była niższa od średniej liczby analizowanych okresów w analizie pionowej bilansu. Dodatkowo analizy dla trzech okresów dokonano tylko w przypadku 36% badanych podmiotów.

Tabela 3. Wykorzystanie narzędzi analizy pionowej rachunku zysków i strat

Wyszczególnienie	Analiza pionowa		W obszarze przychodów		W obszarze kosztów		Liczba analizowanych okresów			
	tak	nie	tak	nie	tak	nie	średnia	1	2	3
Liczba jednostek	265	146	265	146	262	149	1,63	10	107	148
Procent jednostek	64	36	64	36	64	36		2	26	36

Źródło: opracowanie własne.

Poziom zastosowania przez biegłych rewidentów analizy poziomej rachunku zysków i strat był trochę wyższy od analizy pionowej w tym obszarze i wyniósł 70% (tab. 4). Był on również trochę wyższy od poziomu wykorzystania w ramach analizy poziomej bilansu, ale daleki od poziomu oczekiwanego. Ze względu na analizowane obszary zauważyć należy częstsze użycie analizy poziomej przychodów i kosztów (69%) niż wyników (64%). Różnice te nie są jednak bardzo istotne. Średnia liczba analizowanych okresów wyniosła 1,73 i była trochę wyższa niż w analizie pionowej rachunku zysków i strat. Przy czym analizy dla trzech okresów sprawozdawczych dokonano tylko w 33% badanych jednostek.

Tabela 4. Wykorzystanie narzędzi analizy poziomej rachunku zysków i strat

Wyszczególnienie	Analiza pozioma		W obszarze wyników		W obszarze przychodów		W obszarze kosztów		Liczba analizowanych okresów		
	tak	nie	tak	nie	tak	nie	tak	nie	średnia	2	3
Liczba jednostek	288	123	264	147	283	128	283	128	1,73	154	134
Procent jednostek	70	30	64	36	69	31	69	31		37	33

Źródło: opracowanie własne.

Z badania analizy pionowej rachunku przepływów pieniężnych, której wyniki przedstawiono w tabeli 5, wynika, że biegli rewidenci prawie w ogóle jej nie stosują (2%). Jeżeli już została przez nich wykorzystana, to zarówno w obszarze wpływów jak i wydatków. Przy czym analizy dla trzech okresów sprawozdawczych dokonano tylko w 1% badanych jednostek.

Tabela 5. Wykorzystanie narzędzi analizy pionowej rachunku przepływów pieniężnych

Wyszczególnienie	Analiza pionowa		W obszarze wpływów		W obszarze wydatków		Liczba analizowanych okresów			
	tak	nie	tak	nie	tak	nie	średnia	1	2	3
Liczba jednostek	10	401	10	401	10	401	0,06	0	5	5
Procent jednostek	2	98	2	98	2	98		0	1	1

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 6. Wykorzystanie narzędzi analizy poziomej rachunku przepływów pieniężnych

Wyszczególnienie	Analiza pozioma		W obszarze przepływów		W obszarze wpływów		W obszarze wydatków		Liczba analizowanych okresów		
	tak	nie	tak	nie	tak	nie	tak	nie	średnia	2	3
Liczba jednostek	14	397	14	397	11	400	11	400	0,08	10	4
Procent jednostek	3	97	3	97	3	97	3	97		2	1

Źródło: opracowanie własne.

Poziom wykorzystania analizy poziomej rachunku przepływów pieniężnych niewiele odbiega od analizy pionowej w tym obszarze (tab. 6). Jeżeli już została zastosowana, to w obszarze przepływów, ale nie zawsze w obszarze wpływów i wydatków. Częściej dla dwóch okresów niż trzech.

Podkreślić należy, że analiza wstępna rachunku przepływów pieniężnych nie należy do podstawowego obszaru analizy wstępnej, ale ze względu na znaczenie zdolności jednostki do generowania środków pieniężnych oraz wynikających z tego konsekwencji dla zagrożenia kontynuacji działalności, oczekiwać należy znacząco wyższego poziomu jej wykorzystania.

4. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej

Z przeprowadzonego badania w zakresie analizy płynności, którego wyniki przedstawiono w tabeli 7, wynika, że biegli rewidenci zastosowali ją w prawie wszystkich badanych jednostkach (98%). Poziom ten w stosunku do analizy wstępnej jest bardzo wysoki, ale zastanawia brak wykorzystania tej analizy w pozostałych 2%, gdyż analiza płynności jest kluczowa przy badaniu zagrożenia kontynuacji działalności. Średnia liczba analizowanych okresów wyniosła 2,73 i była bliska wielkości oczekiwanej (3,00). Natomiast odsetek jednostek, wśród których przeprowadzono analizę płynności dla trzech okresów sprawozdawczych, obniżył się już do 78%. Średnia liczba zastosowanych wskaźników wyniosła 2,95. Wielkość tę uznać należy za satysfakcjonującą, gdyż przy ocenie płynności biegły powinien użyć dwa wskaźniki statyczne – wskaźnik bieżącej lub szybkiej płynności i wskaźnik płynności natychmiastowej oraz jeden wskaźnik dynamiczny. Wykorzystania co najmniej trzech wskaźników dokonano tylko w 69% badanych podmiotów.

Tabela 7. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej w obszarze płynności

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów			Liczba wykorzystanych wskaźników						
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	402	9	2,73	2	80	320	2,95	58	60	157	87	40
Procent jednostek	98	2		0	19	78		14	15	38	21	10

Źródło: opracowanie własne.

Z zaprezentowanych w tabeli 8 wyników badania analizy poziomu zadłużenia wynika, że biegli rewidenci zastosowali ją w znacząco mniejszej liczbie jednostek (72%) niż w przypadku analizy płynności. Średnia liczba analizowanych okresów wyniosła 1,94 i również była istotnie niższa od średniej uzyskanej w obszarze analizy płynności. Natomiast odsetek jednostek, wśród których przeprowadzono analizę

poziomu zadłużenia dla trzech okresów sprawozdawczych, był jeszcze niższy i wyniósł tylko 52%. Średnia liczba wykorzystanych wskaźników wyniosła 1,45. Była ona o połowę niższa od wielkości uzyskanej w obszarze płynności. Przy czym w obszarze tym od biegłych rewidentów oczekiwać należy wykorzystania co najmniej dwóch wskaźników, z których jeden informuje o udziale kapitałów obcych w źródłach finansowania, a drugi o strukturze tych kapitałów. Wśród badanych jednostek zastosowano co najmniej dwa wskaźniki tylko w przypadku 36%.

Tabela 8. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej w obszarze poziomu zadłużenia

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów				Liczba wykorzystanych wskaźników					
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	294	117	1,94	3	78	213	1,45	144	65	34	42	9
Procent jednostek	72	28		1	19	52		35	16	8	10	2

Źródło: opracowanie własne.

Analiza poziomu zadłużenia powinna zostać uzupełniona o analizę zdolności do obsługi długu. Z przeprowadzonych badań wynika, że biegli rewidenci prawie nie stosują narzędzi z tego obszaru, gdyż ich poziom wykorzystania wyniósł zaledwie 9% (tab. 9). Jeżeli zostały one już użyte, to analizy dla trzech okresów sprawozdawczych dokonano tylko w 7% badanych jednostek. W analizie zdolności do obsługi długu biegli zastosowali najczęściej tylko jeden wskaźnik.

Tabela 9. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej w obszarze zdolności do obsługi długu

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów				Liczba wykorzystanych wskaźników					
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	35	376	0,24	0	8	27	0,18	14	10	6	5	0
Procent jednostek	9	91		0	2	7		3	2	1	1	0

Źródło: opracowanie własne.

Podkreślić należy, że w analizie zadłużenia zastosowanie mają głównie wskaźniki poziomu zadłużenia, których interpretacja opiera się o ogólne wielkości wzorcowe. Przy czym wielkości te mogą różnić się istotnie w zależności od specyfiki badanej jednostki gospodarczej. Dlatego też dziwi brak zastosowania analizy zdolności do obsługi długu, która koryguje wyniki analizy poziomu zadłużenia o specyfikę danego podmiotu.

Wskaźniki poziomu kosztów w obszarze sprawności działania praktycznie nie są wykorzystywane (tab. 10), co wydaje się zastanawiające, ponieważ przy kontynuacji działalności powinno się sprawdzać poziom kosztów w stosunku do generowanych przychodów.

Tabela 10. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej w obszarze sprawności działania w oparciu o wskaźniki poziomu kosztów

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów				Liczba wykorzystanych wskaźników					
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	20	391	0,13	0	5	15	0,11	8	2	8	1	1
Procent jednostek	5	95		0	1	4		2	0	2	0	0

Źródło: opracowanie własne.

W zakresie sprawności działania biegli rewidenci liczą również wskaźniki rotacji. Z tabeli 11 wynika, że zastosowali je w 84% badanych jednostkach. Średnia liczba analizowanych okresów wyniosła 2,31 i była dużo wyższa od średniej liczby analizowanych okresów dla wskaźników poziomu kosztów. Przy czym analizy dla trzech okresów sprawozdawczych dokonano tylko w 64% badanych jednostek. Średnia liczba wykorzystanych wskaźników rotacji wyniosła 2,53 i również była dużo wyższa niż w przypadku wskaźników poziomu kosztów. Co najmniej dwa wskaźniki rotacji zastosowano w 72% badanych jednostek.

Tabela 11. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej w obszarze sprawności działania w oparciu o wskaźniki rotacji

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów				Liczba wykorzystanych wskaźników					
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	344	67	2,31	2	80	262	2,53	46	70	124	55	49
Procent jednostek	84	16		0	19	64		11	17	30	13	12

Źródło: opracowanie własne.

Przy badaniu zagrożenia kontynuacji działalności największe znaczenie mają wskaźniki rotacji należności i zobowiązań. W przypadku jednostek posiadających liczące się zapasy, w szczególności przedsiębiorstw produkcyjnych i handlowych, uwzględniony powinien zostać również wskaźnik rotacji zapasów.

Z przeprowadzonego badania w zakresie analizy rentowności sprzedaży, którego wyniki przedstawione zostały w tabeli 12, wynika, że biegli rewidenci zastosowali ją w większości badanych jednostek (90%). Zastanawia brak wykorzystania tej analizy w pozostałych 10%, gdyż analiza rentowności sprzedaży wydaje się istotna przy badaniu zagrożenia kontynuacji działalności. Średnia liczba analizowanych okresów wyniosła 2,50 i była najwyższą wartością poza obszarem analizy płynności. Przy czym analizy rentowności sprzedaży dla trzech okresów sprawozdawczych dokonano tylko w 70% badanych jednostek. Średnia liczba wykorzystanych wskaźników wyniosła 1,56. Wielkość tę uznać należy za niezadawalającą, gdyż przy ocenie rentowności sprzedaży biegły powinien zastosować co najmniej dwa wskaźniki statycz-

ne (wskaźnik rentowności sprzedaży, wskaźnik rentowności sprzedaży netto) oraz jeden wskaźnik dynamiczny. Wykorzystania co najmniej trzech wskaźników dokonano tylko w 14% badanych jednostek.

Tabela 12. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej w obszarze rentowności sprzedaży

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów				Liczba wykorzystanych wskaźników					
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	371	40	2,50	1	82	288	1,56	180	133	43	11	4
Procent jednostek	90	10		0	20	70		44	32	10	3	1

Źródło: opracowanie własne.

Wskaźniki rentowności aktywów przez biegłych liczone są rzadziej (80%) niż wskaźniki rentowności sprzedaży (tab. 13). Również na niższym poziomie realizowana jest średnia liczba analizowanych okresów (2,22), a analizy dla trzech okresów sprawozdawczych dokonano tylko w 63% badanych jednostek. Średnia liczba zastosowanych wskaźników wyniosła 0,95 i jest bliska wielkości oczekiwanej, tzn. wykorzystania co najmniej jednego wskaźnika rentowności majątku.

Tabela 13. Wykorzystanie narzędzi analizy wskaźnikowej w obszarze rentowności majątku

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów				Liczba wykorzystanych wskaźników					
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	329	82	2,22	4	67	258	0,95	273	51	3	2	0
Procent jednostek	80	20		1	16	63		66	12	1	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Modele dyskryminacyjne nie były prawie stosowane przez biegłych rewidentów. Jeżeli już je zastosowano, to w oparciu o jeden model. Najczęściej analiza dyskryminacyjna była prowadzona w trzech okresach.

Tabela 14. Wykorzystanie narzędzi analizy dyskryminacyjnej

Wyszczególnienie	Analiza		Liczba analizowanych okresów				Liczba wykorzystanych modeli dyskryminacyjnych					
	tak	nie	średnia	1	2	3	średnia	1	2	3	4	5+
Liczba jednostek	11	400	0,07	1	3	7	0,03	10	1	0	0	0
Procent jednostek	3	97		0	1	2		2	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne.

Zastanawiający jest fakt niestosowania modeli dyskryminacyjnych przez biegłych rewidentów, ponieważ odpowiednio dobrane do specyfiki działalności jednostki stanowią skuteczne narzędzie w prognozowaniu zagrożenia upadłością.

5. Zakończenie

Z przeprowadzonych badań wynika, że poziom wykorzystania narzędzi analizy finansowej przez biegłych rewidentów przy ocenie zagrożenia kontynuacji działalności wydaje się relatywnie niski. Sytuacja ta dotyczy zarówno analizy wstępnej, jak i wskaźnikowej.

W przypadku analizy wstępnej biegły rewident dysponuje danymi umożliwiającymi przeprowadzenie analizy wstępnej bilansu, rachunku zysków i strat oraz rachunku przepływów pieniężnych dla trzech okresów sprawozdawczych. Z przeprowadzonych badań w tym obszarze wynika, że najwyższym poziomem wykorzystania charakteryzuje się analiza pionowa bilansu. Przy czym poziom ten wyniósł tylko 46%. Druga w kolejności jest analiza pionowa rachunku zysków i strat, ale jej poziom jest już znacząco niższy i wynosi 36%. Następna w kolejności jest analiza pozioma rachunku zysków i strat. Poziom jej zastosowania jest tylko trochę niższy (33%). Na dużo niższym poziomie natomiast jest analiza pozioma bilansu i wynosi 28%. W przypadku analizy pionowej i poziomej rachunku przepływów pieniężnych można stwierdzić, iż prawie w ogóle nie są stosowane, gdyż poziom ten wynosi zaledwie 1%, co jest zastanawiające, gdyż zdolność do generowania środków pieniężnych ma istotny wpływ na kontynuację działalności jednostki gospodarczej.

W przypadku analizy wskaźnikowej biegły rewident dysponuje danymi umożliwiającymi przeprowadzenie analizy wskaźnikowej w obszarze płynności, zadłużenia, sprawności działania oraz rentowności dla trzech okresów sprawozdawczych. Dodatkowo w zależności od analizowanego obszaru powinien zastosować od dwóch do co najmniej trzech wskaźników. Z przeprowadzonych badań w tym obszarze wynika, że zróżnicowanie poziomów wykorzystania jest jeszcze większe. Najwyższym poziomem charakteryzuje się analiza płynności (69%). Na trochę niższym poziomie wykorzystane są narzędzia analizy sprawności działania w oparciu o wskaźniki rotacji (64%) oraz analizy rentowności majątku (63%). Następna w kolejności jest analiza poziomu zadłużenia, przy czym poziom wykorzystania jej narzędzi jest dużo niższy i wynosi tylko 36%. Na jeszcze niższym poziomie zastosowania są narzędzia analizy rentowności sprzedaży (14%). Natomiast pozostałe narzędzia analizy wskaźnikowej prawie w ogóle nie są używane. Dotyczy to analizy zdolności do obsługi długu (4%) oraz analizy sprawności działania w oparciu o wskaźniki poziomu kosztów (4%).

Na uwagę zasługuje również brak stosowania narzędzi analizy dyskryminacyjnej (2%), które zdaniem autorów przy zastosowaniu odpowiednich modeli dyskryminacyjnych są idealnym narzędziem wspierającym proces badania zagrożenia kontynuacji działalności.

Zdaniem autorów tak niski poziom wykorzystania narzędzi analizy finansowej może wynikać z braku odpowiedniego zrozumienia jej znaczenia przy ocenie zagrożenia kontynuacji działalności przez biegłych rewidentów. Autorzy prowadzą badania raportów rocznych dla następujących okresów jednostek notowanych na NewConnect oraz raportów rocznych spółek notowanych na GPW. Celem tych badań jest szersza ocena podjętego w artykule zagadnienia.

Literatura

- Ciechan-Kujawa M., Goldmann K., 2016, *Analiza komparatywna wykorzystania i oceny przydatności analizy finansowej w praktyce firm audytorskich i jednostek gospodarczych w Polsce*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 436, s. 64-74.
- Krzywda D., Schroeder M., 2009, *Standaryzacja raportów uzupełniających opinię biegłego rewidenta – analiza i próba oceny*, [w:] Płaczek J., Żyżelewicz E. (red.), *Standaryzacja usług biegłego rewidenta*, KIBR, Warszawa, s. 45-58.
- Micherda B., 2009, *Cel badania sprawozdania finansowego – konieczność modyfikacji regulacji prawnych i uwarunkowania kompetencyjne*, [w:] Płaczek J., Żyżelewicz E. (red.), *Standaryzacja usług biegłego rewidenta*, KIBR, Warszawa, s. 175-182.
- MSRF, 2005, *Międzynarodowe Standardy Rewizji Finansowej*, KIBR i SKwP.
- Skoczylas W., Waśniewski P., 2014, *Wskaźniki finansowe w raporcie z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta*, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego*, nr 827, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia*, nr 69, s. 243-252.
- Ustawa z 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym, Dz.U. 2009, nr 77, poz. 649 ze zm.
- Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości, Dz.U. 2013, nr 330 ze zm.